

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI-PÉNZÜGYI-TÁRSADALMI UJSÁG

XXII. év 23—24. sz. Egész évre 20 P

FŐSZERKESZTŐ
RÓNA LAJOS

Megjelenik szerdán

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 86. sz. • Telefon: József 322—95

Kamat-demagógia

Amikor a Nemzeti Bank a világgpiaci helyzetnek és a belföldi pénzpiac szükségletének megfelelően egy százalékkal leszállította a hivatalos kamatlábat, időszerte lenne szó nélkül elhaladni a tohuvabohu mellett, amely ma közéletet és politikát a kamat kérdésében fölveri. Ujdonsült közgazdasági szakértők nyüzsögnek a fórumon, akik csalhatatlan élelátással és többnyire egyoldalú osztályönzessel minden bajnak kutforrását, eredendő okát a kamatlábban látják s amint a nemes manchai lovag annakidején megvívta a maga harcát a szélmalomokkal, most ők is gebeháton bösz küzdelemre indulnak egy ártatlan fogalom ellen.

Olyan licitáció folyik a kamatláb rovására, mintha attól függne a haza sorsa, a viszonyok jobbrafordulása, hogy ki tud — kevesebbet ígérni. Anti-Wekerlék ágálnak a szinpadon, akik, ellentétben a nagy pénzügyérrel, nem sokat, hanem keveset helyeznek kilátásba a hozzájuk fordulóknak. Az ellenzéki vezér azt a remediumot javallja, hogy elég lesz 3—4 százalék, mire kormánypárti ellenlábasa azzal tromfolja le, hogy de bizony egy percent az a maximális összeg, amelyet a mai helyzetben föl lehet számítani. S ha sokáig tart még a lefelé való licitálás, megérjük, hogy valaki azt fogja indítványozni: számítsanak fel a bankok a betétek után őrzési díjat, amint azt most két esztendeje, a francia konjunktura tetőfokán a Crédit Lyonnais megtette és a hitelező fizessen valamelyes összeget adósának, amiért az kegyeskedik tőle elfogadni a kölcsönt.

Hát itt még egyelőre nem tartunk, bármennyire is szeretnék azt egyes gazdasági csodadoktorok. Illetve bárcsak ott tartanánk, a pénznek olyan bővében, hogy örül, aki kihelyezheti, csak hogy ne kelljen magánál tartania. De 1932-ben, Magyarországon, pénzügyi szükségben, magaskamatozás, rövidlejáratú külföldi kölcsönök fojtogató gyűrűjében, amikor a hitelező háromszor is meggondolja magát, hogy prima-primissima garanciára folyósítsa-e a kölcsönt, egy- vagy kétszázalékos kamatlábról beszélni: demagógia, vagy legalább is a tények sajnálatos félreismerése.

Ne áltassuk magunkat: az ötszázalékos kamatláb is magas relative, bár már csak egyetlenegy percent választja el a békebeli normális nívótól. Nehéz kifizetni az ötszázalékos kamatterhet, de — kezdet a szívvel — hol az a gazda, hol az a kereskedő, vagy iparos, aki ne tudna használni bármilyen összegű kölcsönt ötszázalékos kamattal mellett s ne kapna boldogan ilyen feltétellel a hitel után — ha volna hol és kitől. Pillanatnyilag igazán nem ott van a bibi, hogy horribilis összegeket akarnak kihelyezni, de ötszázalékos kamattal, hanem az a bökkenő, hogy az üzem folytatásához elkerülhetetlenül szükséges tőkét se lehet megszerezni, még az uzsorástól sem: Vége az aranjszép napoknak, amikor közületek és magánosok nyakló nélkül, kényszerítő szükség híján vették fel a hiteleket, abban a biztos tudatban, hogy ha mi nem is, az unokáink majd visszafizetik és Károlyi miniszterelnök kormányralépése után nem is késett kijelenteni, hogy az állami és magángazdaságot éppen ez a fölösleges hitel-igénybevétel juttatta abba a kátyuba, ahonnan most hat lóval se lehet kimenteni.

Jövel hát, egyszázalékos hitell — sóvárogják a gazdaságtan analfabétái és nem gondolnak arra a runre, amit ez az egyszázalékos kamatláb elkerülhe-

tellenül felidézne. Amikor évtizedeken keresztül azzal nevelték az emberiséget a takarékoskodás eszméjére, hogy vigye a pénzét a bankba, mert az ott meg fog fiadzani és vénkorára tekintélyes életjáradékot biztosít neki, látni szeretnénk azt az izzó hazaszeretettől lángoló honpolgárt, aki arra a hirre, hogy a pénze holnaptól csak egy százalékos kamatozik, nem rohan a bankba és nem emeli ki betétjét. Mert nemcsak a kihelyezések, hanem természetesen a betétek is az olesó kamat büvkörébe kerülnek, megakadna a belső tőkeképződés, a pénzintézetek elvesztenék készpénzállományukat és az eddigi betétesek inkább a harisnyaszárba gyürnék a bankót, ha ugyse jövedelmez, de így legalább kéznél van. Már pedig az alacsony betétkamat megvalósítása involválja az olesó hitel, sőt egyáltalában mindenféle hitel teljes befagyását s így közgazdaságunk ultramodern reformerei még a most vékonyan esőgödző erecskét is bedugaszolnák.

Előre, könyv nélkül tudjuk az ellenvetést: a magas kamatterhekbe belepusztul az adós, tönkre megy a gazda, a kereskedő, az iparos. Mindez azonban csak szólam, merő hipokrizis! Hol vagyunk már attól, hogy az adós nem tudja megfizetni a kamatokat?! A sokat aposztrofált adós kéjjel teljesítene a kamatszolgáltatást, csak a tőkét, illetve a részletet nem

birja kiegyenliteni. Rajta igazán nem segítene a kamatlábcsökkentés, neki tökéletesen mindegy, hogy holnap az ezer pengő tartozása után 50, vagy 10 pengő kamatot kell-e fizetnie, sőt szívesen áldozna akár százat is, csak azt az istenverte tőkét engednék el. Teljesen akadémikus jellegű tehát az az állítás, mintha a hatszázalékos kamattal bárkinek is a romlását okozta volna s legföljebb az a mentalitás hirdetheti azt, amely a bankokra szeretné háritani akár az egész világválság ódiumát is.

A kamatpolitika nem lehet politikai jelszó, nem lehet hordóról elpuffogatott frázisok apropója. A kamatpolitikát hajszálfinomságu gyökerek kötik össze a világgazdaság egyetemével, a kamat fluktuációja olyan érzékeny konstellációk eredője, amelyeket mesterségesen szabályozni nem lehet, legföljebb hűsögesen alkalmazkodni hozzájuk. A kamat kérdése nem lehet politikum, mert ha ma egyszázalékos kamattal sürgetnek az adósok, elképzelhető olyan helyzet, amelyben husz percentet fognak zászlajukra írni a hitelezők. A napi politika hullámai nem csaphatnak fel a kamat szabályozásának intézéséig, amely a Nemzeti Bank szuverén joga és jegybankunk az a szeizmográf, amely felfogja a világ gazdasági életének megnyilvánulásait, rezgéseit s azokhoz arányítja a belföldi kamatlábat.

A külföldi magánadósságok leértékelése a nemzetközi gazdasági kérdések előterében

Lausanneban nemcsak az államadósságok rendezéséről tárgyalnak, hanem a német kormány olyan fontos proposícióval lépett elő, amelynek akceptálása esetén sorsdöntő változásoknak néz elébe a világgazdaság. Neurath német külügyminiszter ugyanis memorandumot nyújtott át a konferencia elnökének

„a magánköveteléseknek az áralakulásukhoz való alkalmazásáról.”

A német kormányé tehát az érdem, hogy ezt a fontos problémát a nemzetközi vitatkozások előterébe állította.

A jövő hónapban Londonban ül össze a közép-európai államok adósságainak Stilhalle-kérdésével foglalkozó bizottság s a Pápen-kormányának eltökélt szándéka, hogy a magánadósságok problémáját eme nemzetközi fórum előtt is napirendre tüzetli. Nem elégszik meg tehát a tranzferrel, hanem számolva a világgpiaci áruk további várható esésével és a német külkereskedelmi mérleg romlásával,

az egész világra kiterjedő mértékben óhajtja a magántartozások méltányos rendezését.

Természetesen ez a kérdés szoros és elválaszthatatlan kapcsolatban van a jóvátételi konferencia sikerével, de német kormánykörökben egyre szélesebb tért hódít az a meggyőződés, hogy a magántartozások rendezése a külfölddel szemben teljesíthetetlené vált, miután ezek a tartozások, illetve a követelések a külkereske-

delmi forgalom megbénulása és a nemzetközi áresés következtében indokolatlanul aránytalanokká lettek az eredeti teljesítéssel szemben.

A kérdés rendezésére irányuló tárgyalások még kezdetleges stádiumban vannak, de megoldásra váró sürgősségüket jellemzi, hogy a német kormány egy világkonferencia előterébe állította őket és pedig úgy a rövid-, mint a hosszú lejáratú hitelek kérdését.

Természetes, hogy a megoldás nem könnyű feladat. Am ha az egyes államoknak külön-külön kellene megegyezniök, a probléma konkretizálása még súlyosabb lenne, annál is inkább, mert a tulajdonképpeni tárgyalások alapja hiányzik. Amíg Németország a külföldi hitelek részlet- és kamatszolgáltatásainak teljesítését fenntartja s a Reichsbank az ehhez szükséges devizákat kiszolgáltatja, a német adósokkal szemben

csak egyéni leértékelésről lehet szó,

tehát a törvényes kényszergegyezési, illetve csőd-eljárás megnyitásáról, amennyiben fizetőkép-telenség nyilvánultak. A német kormány azonban a jelek szerint nem engedi erre kerülni a dolgot, mert ha szabad folyást enged a történetdőknek, az a legnagyobb mértékben veszélyeztetni külkereskedelmi mérlegét, hanem azt az álláspontot foglalja el, hogy

a nemzetközi magántartozásokat az egész világra kiterjedően, egyetemlegesen le kell értékelni, még pedig sürgősen,

237

ugy hogy az őszre tervezett világgazdasági konferencia már számot vehessen az éledező konjunktúra tüneteivel.

Levinson amerikai közgazdász már régebben hasonló tervvel lépett a nyilvánosság elé. Az ő terveze szerint az összes német adósságok — beleértve a jóvátételi kötelezettségeket is — kamatjának öt és fél százalékra való csökkentésével évi 150 millió márka szabadulna fel, amelynek kifizetésével Németország az előirt időnél hamarabb lerázhathatna a békeszerződésben vállalt kötelezettségeit. A német kormány természetesen nem ezzel a céllal tette meg javaslatát, sőt a lausannei német delegáció felhívta a konferencia figyelmét azokra a rendkívüli súlyos körülményekre, amelyek kizárnak minden további jóvátételi megterhelést. Ellenkezőleg (s ennek a felfogásnak Papen kancellár a konferencia megnyitóján hangot is adott)

a magántartozások csökkentésével egyidejűleg törölni kell az összes jóvátételi terheket.

Jelentős vagyonszaporulat a Foncière mérlegében

Közel hét évtizede áll fenn a Foncière Általános Biztosító Intézet és ez a hét évtized egyik legragyogóbb fejezete a magyar biztosításügy történetének. A Foncière uttörő munkát végzett nemcsak új biztosítási ágazatok bevezetésében, a vidéki ügynökségek és propaganda fejlesztésében, a biztosítási gondolat népszerűsítésében, hanem egyúttal gyakorlati példával is szolgált az ügyfelekkel szemben tanúsított kulantériájával,

szolid üzleti elveivel, nyugateurópai szellemű üzletpolitikájával.

Most, hogy a szakmának két olyan kiválósága áll a nagymulti intézet élén, mint Janovitz József és Kun Károly ügyvezető-igazgatók, fokozott mértékben érvényesülnek ezek az elvek, amelyek országszerte érez-

A magántartozások leértékelése ezzel a lépéssel került először hivatalos fórum elé. Egyelőre csak ötletről, nem pedig részletesen kidolgozott programról van szó, de kétségtelen, hogy amennyiben az eszme gyökeret ver, óriási jelentőségű következményei lehetnek. A német kormány félesztendővel ezeltől

már leértékelte a belföldi adósságokat

s noha a külföldi devalváció jelszava fölötté tetszetős, a német tőke és nagyipar mégis attól tart, hogy a kérdés forszírozása bizalmi válságot idézhet elő a hitelpiacon, megnehezíti az ipar tőkészerzési lehetőségeit és ezáltal több kárt okoz, mint amennyi a leértékelésből származó összes előny lehetne. Bizonyos tehát, hogy kellő óvatossággal kell eljárni ennek a hatalmas horderejű kérdésnek az elbírálásánál, amely nemcsak generális megkönnyebbülést, hanem az egész világra kiterjedő zavarokat is rejtegethet méhében.

tetik eredményes hatásukat s egyre több ügyfelet toboroznak a Foncière ügyfeleinek táborába. Az intézet díjtartalékai az elmúlt üzletévben

900.000 pengővel növekedtek,

az elemi ágazat 105.315 pengő netto nyereséget ért el, az életágazat vesztesége 19.503 pengő. A Foncière tárcájában levő értékpapírok értéke — a vonatkozó miniszteri rendelet intézkedéseinek alkalmazásával —

3.868.861 pengőről 4.388.657 pengőre emelkedett, ami újabb nagyszabású érdekeltég-vállalások jele. A gazdasági krízis ellenére is lankadatlan és minden tekintetben kielégítő üzletmenet eklatáns tanujele a nagyközönség ernyedetlen bizalmának régi, bevált, kulánsan működő intézetével szemben.

Állítsák vissza a szabadversenyt a biztosítási piacon!

A külföldi biztosító társaságok letelepedésére és új társaságok alapítására irányuló tilalmi rendelet június 30-án lejár s érdekelt körökben máris dicshimnuszokat zengenek a kormánynak arról az előrevárható intézkedéséről, amely

ezt a már hat esztendő óta fennálló tilalmat továbbra is meghosszabbítja.

Ugyanazok az orgánumok, amelyek pedig egyébként a szabadverseny lelkes és elvű szóvivőinek mutatkoznak, most rámutatnak azokra a „veszedelmekre”, amelyeket a koncesszió-zárlat feloldása eredményezne s hazafias aggodalmukban annyira mennek, hogy

már előre pálcát törnek egy nagy angol intézet fölött, amely most puhatólódzik, hogy nyerhet-e letelepedési engedélyt Magyarországon.

Pedig ha valaha szükség volt a szabadverseny feltételeinek érvényesítésére a biztosítási piacon, ugy most bizonyára van. A hatévi zárlat csak azt eredményezte, hogy

a biztosítóintézetek szilárd kartelt építettek ki

és a biztosítási díjakat a szabadverseny idejében életbenlevő díjak kétszeresére—háromszorosára emelték. Köztudomású, hogy a GyOSz-ban tömörült vállalatok milyen éles harcot folytattak a biztosítókkal, sőt kilátásba helyezték egy kebelbeli intézet megalakítását, ha nem sikerül meg egyezést létesíteni, az amugy is súlyos válsággal küzdő mezőgazdaságot pedig egyenesen megoldhatatlan probléma elé állította, hogy évek óta futó tüzbiztosításuk folytatolagosságának garantálására honnan és miből teremtsék elő a két hónappal ezelőtt 20—80 százalékkal fölemelt díjtételeket?

Alig van ember az országban, aki élet- vagy kárbiztosítása révén ne lenne érdekelve ebben a kérdésben s ha az érdekelteket megszavaztatnák, egyöntetűen tükröződne vissza az a felfogás, hogy

ki kell nyitni a kapukat, szabad levegőt kell beboesátani, versenyezzenek egymással előnyös feltételek, kedvező garanciák és kuláns kiszolgálás tekintetében a biztosító társaságok s a nagyközönség ne legyen kiszolgáltatva egy és

ugyanazon szervezetnek, hogy akárhová is fordul, mindig ugyanazokkal a feltételekkel és megkötésekkel kelljen találkoznia.

Nem helytálló az a kifogás sem, mintha a biztosítási szakma válsággal küzdene s ezért lenne szükség a zárlat meghosszabbítására. Budapesten ma mindenki tudja, hogy amikor az ingatlanpiac tőkehiány miatt stagnál, a biztosítóintézetek a legutóbbi három esztendőben

29 bérpalotát vásároltak díjtartalékaikból.

S hogy az elzárkózás nem lehet tökéletes, bizonyítja az is, hogy máris kilátásba helyezték az olasz-magyar barátság meggyőző égisze alatt az olasz nemzeti biztosító, az Astra megalapítása által már amugy is működő Istituto Nazionale delle Assicurazioni letelepedését.

A Pénzvilág-ot igazán nem lehet biztosító-ellenes tendenciával vádolni, sőt mi vagyunk azok, akik minden egyes jogos esetben állást foglalunk az indokolatlan árrombolások és az öngyilkosságra, vagy kártevésre egyenesen csábító föltételek ellen. Azt azonban objektíven le kell szögeznünk, hogy amint a gazdasági élet egyéb területein is a szabad verseny az, amit egyedül látunk létjogosultnak, ugyanugy

ezt az elvet kell meghonosítani a biztosítási piacon is.

Amelyik intézet anyagilag megalapozott, szervezetében fürge, üzletvezetésében a kor követelményeihez alkalmazkodó, az ugyis meg tud állni a maga lábán s nem kell félnie azoktól a kísérletezőktől, akik ezeknek az előfeltételeknek híjjával próbálják elcsábítani ügyfeleiket.

A Providentia Biztosító Társaság most megtartott közgyűlésén kedvező mérleget terjesztett részvényesei elé. Az intézet minden vonalon, ugy az élet-, mint a kárbiztosítás terén egyre gyarapodó klientélával rendelkezik, számos új biztosítási ágazatot vezetett be és honosított meg s így érthető, ha működését eredmény kísérte. Az életbiztosítási osztály 18.861 pengőt kitevő vesztesége s a kárbiztosítási osztály 120.690 pengő nyeresége között 101.829 pengő egyenleg, mint nyereség mutatkozik, ami megfelel az előző üzletévben elért eredménynek.

FELLNER HENRIK

Amikor az univerzalitás, a mindent átfogás és mindent megértés képessége egyre csökken az emberek között, amikor az egyes termelési ágak és szakmák vezetőférfiai életre-halálramenő harcot vívnak egymással, a maguk céhének előnyére és a másik rovására, kétszeresen nagy veszteség egy olyan kimagasló férfi elmulása, amilyen Fellner Henrik volt. Tiszteletet parancsoló alakja, hatalmas tudása, lenyűgöző szakértelme egyaránt vezető pozícióra kvalifikálták, sokoldalúsága pedig alkalmassá tette arra, hogy egyaránt reprezentálja a bankvilág, a nagyipar és az agrártársadalom érdekeit. Ennek a feladatának mindhaláláig eleget is tett és az országgyűlés felsőlházának pirosbetűs ünnepnapja volt, ha Fellner Henrik valamilyen fontos gazdasági kérdésben hallatta a maga súlyos, pártatlan, mindvégig a köz érdekét szolgáló szavát.

Mint a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak hosszú éveken át volt vezető-igazgatója, majd az intézet alelnöke, pénzügyi kapacitásnak számított. A Leipziger-szeszgyár és más vállalatok élén kifejtett mintaszerű vezetéséért a gyáripar tartotta magának és érdemei honorálásául a GyOSz elnöki székébe emelte. Mint egy nagy mezőgazdasági üzem irányítója pedig, ismerte és tudta az agrártársadalom minden baját s kevesebb hű védelmezője volt az agrártársadalomnak nála. Ahogyan ez a sokoldalúság jellemezte életében, ugy siratta meg az ország minden társadalmi rétege gyászos elhunytát.

Temetése általános részvét közepette ment végbe. A Salgótarjáni Köszénbánya Társulat igazgatósági ülésén Chorin Ferenc elnök kegyeletes szavakkal parentálta el a nagy halottat, aki távozásával betölthetetlen űrt hagyott maga után.

Fellner Henrik egész életét a köznek és a közgazdaságnak szentelte. Emléke előtt meghatótt kegyelettel áll a gyászoló ország.

Nyolcmillió pengő a Weiss Manfréd Rt. gyártási bevétele

A Weiss Manfréd Acél- és Fémművei Rt. most közzétett mérlege fogalmat nyújt arról a heroikus erőfeszítésről, amelyet az országnak ez a hatalmas, a hadianyaggyártásról iparcikkék előállítására átszerelt vállalata folytat a gazdasági válság feltartáztatására. A Weiss Manfréd-gyár csepeli üzeme még ma, az általános munkanélküliség korában is a főváros környékének legnagyobb létszámmal és kapacitással működő iparvállalata s az igazgatóság részéről nemcsak gazdasági, hanem inkább szociális jelentősége van annak a gesztusnak, amely a kereslet teljes megszűnése közben sem állítja le az üzemet és hűti ki a kazánokat, hanem a szebb jövő reményében, ha redukált keretek között is, tovább dolgoztat és több-ezer munkásalád betevő falatját biztosítja.

Ilyen körülmények között örvendetes jelenség, hogy a vállalat bruttó nyeresége 8.070.504 pengő volt, amivel szemben azonban a költségek s az üzem régebbi kapacitásához és jövedelmezőségéhez szabott adóterhek 7.301.019 pengőt tettek ki, míg az értékesítésért tartalék 488.911 pengővel gyarapodott, úgyhogy a kimutatott tiszta nyereség végeredményben 275.120 pengő. Az adóssok tétele változatlanul 16 millió pengő, míg a hitelezők tétele 10.238.043 pengőről 8.464.020 pengőre apadt. A gyártelep és tartozékai értékét 33.580.939, az árukészletét 10.895.904 pengővel tünteti fel a mérleg.

Az elmúlt kritikus üzletévet óvatos körültekintéssel és a speciális érdekek áldozatának szem előtt való tartásával dolgozta végig a Weiss Manfréd Rt.

„Kartellszemle” címen dr. Pártos Szilárd szerkesztésében egészen új irányu s a maga nemében egyedülálló közgazdasági szaklap indult meg, amelynek programja az, hogy speciálisan a kartelkérdést s azzal kapcsolatban az összes gazdasági problémákat objektív szellemben, komoly szakszerűséggel tárgyalja s a gazdasági közérdek magasabb szempontjainak az érvényrejutását mozdítsa elő az egész vonalon. Az első szám rendkívül érdekes és gazdag anyagából kiemeljük Kenéz Béla dr. kereskedelemügyi miniszternek, Perényi Zsigmond bárónak, a Kartellbizottság elnökének, Halla Aurél dr. miniszteri tanácsosnak, a Kartellbizottság vezetőjének, Kuncz Ödön egyetemi tanár és Serbán Iván dr. gazdasági főtanácsos, kartellbizottsági tagoknak, harasztosi Király Ferenc dr. ügyvédnek, Varsányi Emil felsőlházi tagnak, az Árelemző Bizottság elnökének a kartellörvény végrehajtásával és az áralakulással kapcsolatos kérdésekről írt szenzációs cikkeit, Gratz Gusztáv ny. külügyminiszter és Székely Arthur dr. kamarai titkár vámpolitikai fejtegetéseit. Ezenkívül a különböző cikkek és közlemények egész sora, a karteljogi, gazdaságpolitikai, agrárpolitikai, vámpolitikai, mérlegszemle-rovatok szokatlanul gazdag és sokoldalú anyaga foglalkozik az összes kartel- és gazdasági kérdésekkel s nyújt azokról átfogó képet. A nyugati színvonalra törekvő igen tartalmas és izlésesen kiállított lapot gyakorlati értékű friss statisztikai anyag egészíti ki. A lap évi előfizetési ára 24 pengő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Baross-utca 19. sz.

Alaptőkéjének több mint a felét elvesztette a Gizella-gőzmalom

A Gizella Gőzmalom Rt. mérlegéből és a közgyűlésen történetből megdöbbentő arányban bontakozott ki annak a hibás üzletpolitikának hatása, amelyről szakkörökben már régóta tudták, hogy előbb-utóbb megbosszulja magát. Noha a vállalat már éveken ezelőtt erősen veszteséges volt, főtörékvése egyre újabb érdekeltségek megszerzésében merült ki s a tranzakciókhoz szükséges összegeket, valamint a deficit eltüntetését, egymásután sorozatosan következő tőkemelésékből, majd elsőbbségi részvények kibocsátásából teremtették elő. Hogy ez aztán milyen eredményre vezetett, arra misem jellemzőbb, mint-hogy

az elmúlt üzletévben a malom bruttó gyártási jövedelme már csak 13.768 pengő volt,

viszont az előző évekről visszamenőleg még mindig 109.399 P veszteség mutatkozott. Az igazgatóság kénytelen volt átértékelni a vállalat aktívát, elsősorban a 6.300.000 pengővel abnormisan magas értékben feltüntetett ingatlanokat s ezen a réven

1.142.585 pengő leirást eszközölt,

ugyhoggy végeredményben a deklarált veszteség 1.251.985 pengő, tehát a saját tőkék 31 százaléka volt. A közgyűlés elfogadta az igazgatóságnak azt az indítványát, hogy az így előállt veszteséget

fedezzék az 1.500.000 pengőt kitevő tőketartalékból s ezáltal állítsák helyre a vállalat egyensúlyát.

Kétségtelen azonban, hogy ezt a határozatot a cégbíróság hivatalból megsemmisíti, még pedig azért, mert a kimutatott veszteség, a 2.500.000 pengőt kitevő részvénytőkének 50.79 százaléka, már pedig az alaptőke 50 százalékának elvesztése esetén, minden más határozathozatalt megelőzően, a közgyűlés első feladata az kell, legyen, hogy

megszavazzassa a részvényeseket a részvénytársaság további fennállását, illetve megszünetését illetően.

Ezt a Gizella Gőzmalom igazgatósága elmulasztotta megtenni s így a közgyűlés — az azon elfogadott határozatokkal együtt — előreláthatólag érvénytelen és meg kell ismételn.

Negyedmillió dollár kölcsönt folyósított a Fischer Simon-üzletházra a Berliini Victória

A Berliini Victoria élet- és tüzbiztosító igazgatója, dr. Utech Richard, a legutóbbi közgyűlésen bejelentette, hogy megrongált egészségi állapotára való tekintettel, nyugdíjba vonul. Utech helyét az igazgatóság dr. Herzfelder Emillel, a Hermes Kreditversicherungsbank eddigi vezérigazgatójával töltötte be. Ez a személyi hír többet mond egyszerű egyéni változásnál, sőt bizonyára fordulópontot jelent a Victoria üzletvitelének és gesztioinak szellemében is, mert az új vezérigazgató, aki az Allianz-csoport reprezentáló vezéralakja, a fokozott takarékoság jelszavával foglalta el hivatalát.

A budapesti igazgatóság helyzetét a központ szemében bizonyára súlyosítja az a tény, amely csak most, a Fischer Simon és Társai Rt. fizetési nehézségeivel kapcsolatban vált publikussá. A Victoria ugyanis még 1930-ban — remélhetőleg

az Állami Felügyelő Hatóság engedélyével — 241.500 dollár készpénzkölcsönt folyósított díjtartalékaiból a vállalatnak. Szakértői megállapítás szerint az üzletház ma nem reprezentál ilyen értéket. Ha tehát az egyezségi tárgyalás során csak kvótális megegyezésre lesz lehetőség, abban az esetben a Victoria klienseit érné károsodás, miután azonban ez nem történhetik meg, a magyarországi üzlet folytatására szánt összeg veszne el. Kétséges, hogy az eljárás lebonyolítása után milyen arcot fog vágni ehhez a megoldáshoz a berliini központ és az új vezérigazgató s ezérről az a megoldás se valószínűtlen, hogy a budapesti telep igazgatósága maga vonja le a konzekvenciákat és ajánlja fel pozícióját valószínűleg az anyagi felelősség vállalásával. A nagyjelentőségű fordulat bekövetkezését élénk érdeklődéssel várják a szakmában.

Feltűnő hanyatlás nyomai a Magyar Kerámiai gyár mérlegében

Sajnálatos visszafejlődés nyomait mutatja a Magyar Kerámiai Gyár Rt. mérlege az elmúlt üzletévről. Ez a tény annál különösebb, mert a Kereskedelmi Bank érdekkörébe tartozó vállalatok prosperitása tudvalevően változatlanul kielégítő maradt. Vagy talán a Kohneréknél lejátszódott események voltak kihatással a gyár üzletmenetére? Mert azt talán mégsem lehet egyoldaluan a gazdasági válság számlájára írni, hogy egymillió pengőt meghaladó saját tőke mellett 1929-ben még 137.888, 1930-ban már csak 58.394 és 1931. évben

mindössze 30.626 pengő a tiszta nyereség,

ami a saját tőke 3 százalékos jövedelmezőségének se felel meg. Feltűnő, hogy a mérleg az anyagkészlet értékét és az értékpapírállományt változatlanul az előző üzletév mérlegében feltüntetett összegben szerepelteti, holott mintha azóta bizonyos események történtek volna, amelyek legalább is a részvényállományra kellett, hogy kihatással legyenek. Az adóterhek 68.000 pengőről 36.694 pengőre csökkentek, ugyanakkor azonban

a tisztviselői és irodai költségek még mindig 200.000 pengőt tesznek ki.

A bruttó jövedelemnek 429.360 pengőről 327.625 pengőre történt csökkenése természetes folyamánya ennek a gazdálkodásnak. A vállalat nem járt elől az építési kedv fokozásában, amikor

kihelyezéseit 300.000 pengővel csökkentette,

a hitelkereteket megszükitette. A lassu sorvadás

jeleit mutató mérleg remélhetőleg maga után fogja vonni az alimentáló pénzügyintézet sürgős beavatkozását és ennek nyomán az eddig folytatott üzletpolitika gyökeres megváltoztatását.

A Magyar Ruggyantaárugyár Rt. Az igazgatóság elhatározta, hogy a július 2-án megtartandó közgyűlésnek az elmúlt üzletévre 1 P osztalék kifizetését fogja javasolni.

French Line
1932. évi nyári luxus- és üdülőtúrazásai:
ÉSZAKFÖLDI UTAZÁSOK
Skóciába—Islandba—Spitzbergákhoz—Nord-Cap-hoz és a Fjordok-ra a
„FRANCE”
nevű New-Yorkba közlekedő expressz, luxus-óceánjárón.
Felvitágosítást nyújt a „French Line” francia hajózárság, Budapest, VIII., Baross-tér 3. Telefon: József 37-6-41.

Közös standokat kérnek Haltenbergerekkel a kéktaxisok

A kék-, ezelőtt piros-taxis-iparosok régi sérelme, hogy az autótaxi-standok elosztásánál a hatalmas szürketaxi-vállalatnak jutott minden zsiros várakozási hely. A helyzet az, hogy a színházak, mozik, nagy éttermek és kávéházak előtti standokat a szürketaxi kapta, a kisvállalkozóknak pedig meg kellett elégedniük közömbös utcasarokokkal, sőt esetleg forgalomból kieső mellékutcákkal.

A kéktaxisok most újból értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy felirattal fordulnak a fővároshoz s arra kérik, hogy engedje őket is levegőhöz, tegye lehetővé, hogy legalább is egyenlő feltételekkel dolgozhassanak, mint a Haltenberger-konzern kocsijai. Nem kívánják a standok fölcserélését, egyszerűen azt szeretnék, hogy a várakozóhelyek legyenek közösek, ahová kék- és szürketaxi egyaránt beállhat. Ezzel nem veszik el a szürkekék elől a jó helyeket, viszont mindegyik soffőr, amint utasát letette, a legközelebbi standon állítaná le kocsiját, tekintet nélkül, hogy az azelőtt kék-, vagy szürketaxi-megálló volt-e?

Olyan keveset kérnek ezek a jobb sorsra érdemes kisemberek, akik csak az egyenlő feltételek mellett való várakozás jogát akarják kivívni, hogy már csak emberiességi okokból is engednie kell a fővárosnak érveik előtt. Hiszen ők is ugyanolyan adófizető polgárok, mint a százezres jövedelmeket élvező szürketaxi-mammutvállalat.

A vidéki pénzügyintézetek hősiességével a válság ellen

A gazdasági krízis és hitelválság kiéleződése különösen nehéz feladat elé állította a vidéki pénzügyintézeteket. A Pénzügyintézetek hasábjain még a válság kimélyülése előtt több ízben rámutattunk arra, hogy milyen hézagpótló és nélkülözhetetlen munkát végeznek a jogos hitel igények kielégítésével és a termelési ágak levegőhöz juttatásával az egyes vidéki bankok és takarékpénztárak és cikkeknek állandó, refrénszerűen visszatérő követelése az volt, hogy a Nemzeti Bank és a Pénzügyintézeti Központ a hitel- s a visszeszámitolási keretek kiszélesítésével segítsék elő ezt a nemzetgazdasági szempontból olyannyira fontos tevékenységüket.

Csak most, hogy a helyzet egyre fojtogatóbb lett, láthatjuk, milyen szerepe volt az egyes körök részéről annyiszor kényszerfuzió végrehajtására kapacitált vidéki intézeteknek. De amennyire szomorúak azok a jelentések, amelyek egyes bankok megingásáról számolnak be, ugyanolyan örömdetes viszont, hogy az ország több részéről a betétállomány emelkedéséről érkeznek hírek.

A vidéki bankok és takarékpénztárak főproblémája jelenleg az aratás finanszírozása. Természetesen előző felkészültségük kifejtésében megakadályozták őket a befagyott gazdahitelek s a helyzetet csak az a Stillhalte-megállapodás menti meg, amelyet még az elmúlt évben kötöttek a TEBE közbenjöttével a fővárosi intézetekkel s amely október végéig biztosítja számukra a régi visszeszámitolási hitelkereteket.

Valószínűleg heroikus, önfenntartási harcot folytatnak a vidéki pénzügyintézetek. Csökkentik a költségeket, redukálják a vezetőség fizetését, csak a legnélkülözhetetlenebb munkaeöket tartják meg, hogy eredményesen birkózhassanak meg a válsággal. Bámulatra méltó az a harc, amellyel egy-egy vidéki bank, vagy takarékpénztár vivja, sokszor öncsonkítás árán is, küzdelmét függetlenségéért, jövőjéért, fennmaradásáért, a közönség bizalmának megtartásáért.

A Kölesönös Tüzkár és Janus Általános Kölesönös Biztosító Intézet bécsi központja és magyarországi igazgatósága most tette közzé évről-évről mérlegét. A tradicionális multu intézet nem érezte meg a krízist, amit az is bizonyít, hogy díjbevétele — közel 15 millió tétel mellett — mindössze 10.000 schillinggel csökkent. Az évről-évről életbiztosítási tőkeállomány 183 millió schilling volt. Hasonlóan kedvező üzletmenetről számol be az Abramson Ede igazgató céltudatos vezetése alatt működő magyarországi telep is.

A Kereskedelmi Bank textilgyárainak eredményes mérlegei. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank érdekkörébe tartozó három textilgyár: az Első Magyar Szövő- és Kötőgyár Rt., a Magyar Posztógyár Rt. és a Budapesti Pamutárugyár Rt. június 23-án tartották évi rendes közgyűlésüket. Mind a három iparvállalat eredményesen zárta 1931-es üzletét, különösen vonatkozik ez a Magyar Posztógyárra, amely 181.796 pengő tiszta nyereséget mutat fel. Valamennyiüknél az a korrekt és szolid, a viszonyokkal számoló kommerciális szellem érvényesült, amely olyannyira jellemzi a patronizáló anyaintézetet s az elért eredmény igazolja ennek a szellemnek a jogosultságát.

A magyar gazdasági élet úttörői

Írta: KUN ANDOR

IV. Fáy András

Aki végigsétál a budapesti City pompás bankpalotái közt és aki elolvassa a Compass vaskos gyűjteményét a magyar pénzügyekről, aligha tudja, hogy Magyarországon valójában mindössze 105 év óta van hitelélet, hogy az első kis takarékpénztár 97 esztendővel ezelőtt alakult — még pedig Brassóban — és hogy az az első takarékpénztár, amely a mai pénzügyi élet magja, mindössze 93-ik esztendeje kelt életre egy igen művelt, lelkes, tehetséges, nemes ur buzgalmaiból Pesten.

A takarékpénztári eszmét először a francia Hugues Dénestre vetette fel 1671-ben és az angol Daniel Defoe 1697-ben. Az első takarékpénztár azonban csak 1776-ban létesült Braunschweigban — Herzogliche Leihkasse-nak hívták —, 1778-ban Hamburgban szervezik meg a második takarékpénztárt, majd 1786-ban Oldenburgban, 1787-ben Bernben, 1792-ben Baselben, 1796-ban Kielben, 1798-ban Londonban nyílik meg az első takarékpénztár. Az Egyesült Államokba csak 1816-ban, Párisba 1818-ban, Bécsbe 1819-ben, Stockholmba 1820-ba, az olasz városokba 1822-ben jut el ez a gondolat.

Magyarországon már 1827-ben állít fel az Erste Österreichische Sparkassa néhány fiókot, forgalmat azonban alig tudnak csinálni. 1835-ben bátor polgárok megnyitják az első magyar takarékpénztárt, a Brassói Takarékpénztárt. Pesten pedig ennek az eszmének első apostola Fáy András.

Fáy András rendkívül érdekes alakja korának. Ősi, előkelő, nemesi család sarja. 1786-ban született s miután iskoláit elvégezte, ügyvédi oklevelet is szerzett, visszavonult gombai birtokára. Ott írta első szép verseit, elbeszéléseit, regényeit és hogy csak az irodalomnak élhessen, amelynek haláláig szerelmese volt, átköltözött Pestre. ahol ő volt az első, aki megnyitotta vendégszerető házának lakosztályait a fiatal íróknak abban az időben, amikor az irodalom nemcsak szegénységet, de társadalmi kiközösítettséget is jelentett. Az ő szülőjében írta Vörösmarty is a Fóti dalt.

Széchenyi bizalmas barátja lett, de sokban haladottabb és bátrabb volt Széchenyinnél is. 1825-ben már nagy feltűnést keltett az a röpirata, amelyben magyar színházat, modern büntető kodexet, emberséges közigazgatást követelt; kifejtette, hogy szabadabb kell tenni az ipart, kereskedelmet és takarékpénztárakat kell alapítani. Ezt követelte Pest vármegye gyűlésein, majd 1835-től kezdve, amikor a megye megválasztá követéül: ezeknek az eszméknek lett bajnoka az országgyűlésen is. 1839-ben pedig kidolgozta részletesen a pestmegyei köznépi számára felállítandó takarékpénztár tervét.

Az ő elgondolásában a takarékpénztár még jótékony intézmény, ahol emberséges okokból és haszon nélkül akar gondoskodni a megye közönségének hitelszükségleteiről. Csak 20.000 pengő forintot szánt alaptőkére — hiszen abban az időben még a párisi takarékpénztárnak is csak 20.000 frank volt az alaptőkéje — és arra számított, hogy a betétek 200.000 forintra fognak körülbelül rugni. Ugy gondolta, hogy 200 részvény útján szerzik össze 200 forintjával az alaptőkét s azt sem kell befizetni, elég, ha a jegyzett összeget a részvényesek birtokán bejegyzik a takarékpénztár javára, a részvényesek 6 százalékos kamatot fizetnek, vállalják a jóllakást a veszteségekért, „gyámolok”-ra gondol, akik az intézményt adományokban részesítik és tisztviselők, szolgálják évi fizetésére összesen 1650, kezelési költségekre összesen 509 forintot irányzott elő, a helyiséget pedig a vármegye engedné át ingyen. Az intézet cége „Pest-megyei takarékpénztár” lenne, a megye ellenőrizné az ügyvitelt, ha pedig „pénzbeli apály állana be, a megye 2000 p. frt-ig emberelje meg házipénztárából az intézetet”. Kikötötte e tervzetben, hogy a legmagasabb kölcsön összege 10.000 frt, a választmányban pedig a kölcsön megbirálásánál nem vehet részt olyan, aki a kölcsöntkérőnek negyedéig atyafia s a választmányi tagok, tisztviselők soha, semmi körülmények között nem kaphatnak kölcsönt.

Fáy András 1839 március 19-én mutatta be ezt a tervet Pest vármegyének és azt „az egybegyűlt Karok és Rendek méltányos szíveséggel fogadták”. Bizottságot küldtek ki, amelynek elnöke Dubraviczky Simon alispán volt, tagjai között pedig olvashatjuk a Széchenyi István gróf és

Károlyi György gróf nevét is. Érdekes, hogy Széchenyi István, a „Hitel” lelkes írója, ellenezte a takarékpénztárt, alig tudta Fáy rávenni arra is, hogy egy-két részvényt jegyezzen és nagy kétkedéssel ment bele ebbe a mozgalomba az alispán is. Végre azonban, nagy küzdelmek után, 1840 január 9-én mégis megalakult a takarékpénztár, amelynek alapítói között szerepelt többek közt Széchenyi István gróf, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Bajza József, Wesselényi Miklós báró, Beöthy Ödön, de már Ullmann Móric, Biedermann pesti nagykereskedő is. A takarékpénztár igazgatója Simontsits János lett, Fáy Andrást pedig „az intézet ügyében tett és örökké fennmaradó érdemei méltánylásául egy-akaratlanul” segédigazgatóvá kiáltották ki.

*

Pest megye két szobát ajánlott fel a takarékpénztár helyiségéül, de csak egy kis földszinti „mellék-pitvarbóli” szobácskát adott, ahol oly szegényesen indult meg az ügyvitel, hogy a nyomtatványokra például Mondorovits István jószolgabíró saját gavallériájából ajándékozott 100 forintot. Jegyzők és istentisztelet után papok a szószékről gyűjtötték az első részvényjegyzőket és pénzbetevőket. 20 krajcár volt a legkisebb betét és 100 forint a legnagyobb, egy könyvecskén pedig a kamatokkal együtt legfeljebb 200 forint állhatott. Az első betevő Bot Péter ügypéd volt, aki vállára vette a 450 darab ezüst huszassal telt zsákot, sietett a megyeházára, hogy rábizza pénzét arra a takarékpénztárra, amelyben akkor még a közösség alig-alig bízott. Az első napon mindössze 18 polgár mert betenni összesen 384 p. frt-ot és bizony akadtak 1 forintos betétek, sőt két 30 krajcáros betét is. A második napon már 853 frt 30 krajcárt, a harmadikon pedig 249 frt 40 krajcárt vittek oda. Ebből a magból terebélyesedett ki a mai hatalmas hitelélet.

A betétek összege 1840-ben 62.962 p. frt volt, 1841-ben 134.144 p. frt, 1842-ben pedig 236.187 p. frt. Mindinkább megszilárdult a bizalom, lassanként a betehető összegek maximumát is felemelték. Előbb 4,5, majd 5% volt a betétek után fizetett kamat. 1844-ben a takarékpénztár már oly hatalmas, hogy a betétek túlhaladják az első milliót, 1845-ben pedig már a második milliót is. Az első évben 60.810 p. frt kölcsönt adott a takarékpénztár. Kölcsönöztek papírokra, különösen osztrák állampapírokra, váltókra, de már ingatlanokra, sőt pesti és budai házakra is. Később „jó magaviseletet igazoló” jobbágyok is kaptak kölcsönt. Lassanként kénytelen lett azonban a takarékpénztár kiterjeszteni működési körét más vármegyékre is. 1843 év végéig 459.605 p. frt-ot, 1844 végéig 1.070.905, 1845 végéig 1.491.389, 1846-ban 2.080.614, 1847-ben 2.596.081 p. frt jelzálogos kölcsönt adott a takarékpénztár, még pedig ez utóbbi évben 1.387.327 forintot nemesi birtokokra, 162.628 forintot jobbágytelkekre és 747.006 forintot pesti és budai házakra. A maximális 10.000 forintos váltóhitel már 1842-ben 15.000 forintra emelték fel, majd 1843-ban előbb 25.000, aztán 30.000 forintra. Ezt a választmány oly szigorúan vette, hogy amikor például a takarékpénztár három kiváló pártfogója, a nagyhitelű Bathányi Lajos, Zichy Miklós és Pejachevich János grófok nagyobb kölcsönt kértek: a kérelmet megtagadta. 1845 végén a takarékpénztár váltótárcaja 356.287 p. frt volt, 1846 végén 335.372, 1847 végén pedig ez a rossz termés és inség következtében támadt kereskedelmi válság miatt leszállt 136.409 p. frt-ra.

A takarékpénztár tartalékalapja 1840-ben 2740, 1841-ben 4988, 1845-ben már 44.260 és 1847-ben 110.326 p. frt volt. — 1840-ben 508 frt tiszta jövedelmet értek el, 1841-ben 1118, 1844-ben 17.064, 1847-ben pedig 37.979 p. frt-ot. A takarékpénztár vagyona 1840-ben állott jelzálogos és kézikölcsönökben 30.700, váltókban 27.500, értékpapírokra adott előlegben 5560, készpénzben 4100 forintból, terhei pedig betéti könyvekben, folyószámlán, pénzelőlegekben 6489 p. frt-ból, alap-, tartaléktőke és nyugdíjalapban 2740, különféle adósságokban 265 p. frt-ból. 1847-ben a vagyon már jelzálogos és kézi kölcsönökben 2.596.081 frt-ot, váltókban 136.409 frt-ot, értékpapírokra adott előlegekre 109.984 frt-ot, készpénzben 91.403 frt-ot tett ki. A teherállás pedig volt beté-

tekben, folyószámlán, pénztárjegyekben 2.761.145 frt, alap-, tartaléktőkében és nyugdíjalapban 110.326 frt, különféle adósságokban 14.427 frt.

*

Ezt a pár adatot azért adom közre, hogy látható legyen, milyen is volt az első takarékpénztár állapota a magyar hitelélet ősi — és hozzá tehetjük joggal: hősi — korszakában. A részvényesek száma, mielőtt a takarékpénztár megnyerte a közönség bizalmát, szépen emelkedett. A névleges részvényitőkét eredetileg 40.000 forintban állapították meg, de amint az aláírók szaporodtak, nem szabtak e tőke növekedésének sem határt. 1840 elejére 324 alapító szerepelt 560 darab részvennyel. 1840 végén 607 darab részvény volt, 1844 végén 667 s ekkor az egyesület megtagadta újabb részvényaláírást elfogadását. A takarékpénztár 1844-ben lett részvénytársaság és ekkor már Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület a neve.

*

Simontsits János, a takarékpénztár első igazgatója, 1856-ban meghalt és helyét Hájós József váltotta fel, aki páratlan tehetséggel és energiával vezette 1876-ig az intézetet, amikor is helyét a kitünő Steiger Gyula vezérigazgató foglalta el s akinek örökébe Walder Gyula — a legnagyobb pénzügyi tehetségek egyike — lépett.

Fáy András 1864 július 26-ig állott mint örökös segédigazgató a takarékpénztár élén. Halála napjáig vezette ezt a nagyszerű intézetet, amelyet az ő buzgalma hívott életre. Megmaradt ebben az állásában, holott tiszteletbeli tagjává választotta a Tudományos Akadémia és igazgatójává a Kisfaludy Társaság is. Írta továbbé pompás költeményeit, meséit, aforizmáit, elbeszéléseit, regényeit. Két drámája színré is került. Egyik megalapítója volt a Védőegyletnek, a nőképző intézetnek és az első biztosító társaságnak, amelynek szükségességét ő fejtette ki először röpiratban és megszervezését is ő kezdte meg a Pesti Első Takarékpénztár kebelében.

Ötvenéves írói jubileuma a magyar nemzet egyik legnagyobb ünnepe volt. Akkor nevezte őt Szemere Pál „a haza mindenének”, őt, akit ekkortájt írói társai a „bölcös öreg” epítelen ornással tisztelték meg. Bátran nevezhetjük őt, akinek legnagyobb érdeme a takarékpénztár megalapítása — közigazdasági újságírónak is, hiszen ő propagálta elsőként a sajtóban azokat a közigazdasági eszméket, amiket meg is valósított. Ahogy Jókai Mór csinálta a gőzhajózási társaság felkérésére a leghalhatatlanabb propagandát a Dunának az Arany Emberben és a tűz elleni biztosításnak regényeiben a biztosító társaságok felkérésére, azonképpen a takarékpénztár eszméjét Fáy András tette népszerűvé először regényben: a Békely házban s akkor mindenkit meghatott a regény epizód szereplőjének — a kis eselédleány — tragédiája, aki nem tudja, hogy mint tartsa biztonságban megtakarított kis pénzecskejét. Nyolcvannyolc éves korában bekövetkezett haláláig rajongó vezető tisztviselője maradt a Pesti Hazai Első Takarékpénztárnak.

*

A takarékpénztárnak — Fáy András nagy művének — hatalmas lendülése már közismert. Megemlíthetjük, hogy egészen 1869-ig az igazgatósági tagok ingyen végezték nehéz munkájukat. Akkor adott az intézet először osztalékot is, még pedig 1200 részvény után egyenként 240 forintot, a tiszta jövedelem 5%-át, az igazgató s a választmányi tagok még külön 1%-ot kaptak. Az igazgató fizetése 200 aranyról 400-ra, majd 2500 forintról 3500 forintra emelkedett és 1868-ban 6000 forintra, amikor már 1 millió forint volt a takarékpénztár alaptőkéje. Közben felépült az intézet hatalmas palotája, egymásután nyíltak meg fiókjai s így lett a Pesti Hazai Első Takarékpénztár az ország legelső — tisztességre, biztonságra, jóhirre egyaránt vezető — takarékpénztára. A mostani rossz évben is — amely súlyosságban csak az 1849—1850. esztendőket borzalmaihoz hasonlítható — ez a megrendíthetetlen szilárdaságú intézet 240.596.867 pengős mérlegszámlával, 2.536.190 pengő nyereséggel, 7.391.853 nyereségvesztésszámlával dolgozott, vagyona pedig kitélt 33.734.092 pengőre. Az igazgatóság e rendkívül kedvezőtlen viszonyok közt a legnagyobb tartózkodással és legmesszebbmenő óvatossággal kezelte sikeresen a rábízott tőkéket. Érdeme ez elsősorban Erney Károly vezérigazgatónak, aki típusa a nagystilusú, szolid és széles látókörű bankvezérnek, a Fáy András nemes tradícióival és azzal a lelki kultúrával, amit örökségként hozott atyja házából, aki Magyarország egyik legtiszteltebb és legelismertebb zenetudósa volt. Méltó kiváló munkatársai az országosan ismert Milos György vezérigazgató-helyettes, dr. Fejér Aladár és dr. Posch Gyula ügyvezető-igazgatók. Az igazgatóság pedig, amelynek Biró Zsigmond az elnöke: hiven ápolja a legrégebb és legnagyobb magyar takarékpénztár történelmi hagyományait.

Szenzációs új öngyilkossági klauzula Németországban

Elvi jelentőségű és kihatásaiban reánk is vonatkozó határozatot hozott a német biztosítási társaságok legfelsőbb állami felügyeleti hatósága. Tudvalevő, hogy az életbiztosítások záradéka azt tartalmazza, hogy amennyiben a biztosított fél öngyilkosságot követ el, a biztosítási összeg bizonyos díjfizetési terminus — rendszerint 3 esztendő — teljesítése után esedékessé válik. A legutóbbi évek gazdasági sorscsapásai következtében azonban világszerte oly tömegesen vetették el életüket a biztosítottak, hogy több német biztosítótársaság föltételeit abban az értelemben módosította, hogy csak a beszámíthatóságot kizáró elmezavar esetén érvényes az öngyilkossá lett fél biztosítása, illetve áll fenn a fizetési kötelezettség.

Az állami felügyelőhatóság azonban a feltételeknek ilyen értelemben való megváltoztatására irányuló kérelmet elutasította. A végzés ellen a biztosítótársaság felfolyamodott a fellebbezési ta-

nácshoz, amely június 24-én tartott ülésén az életbiztosítási feltételek öngyilkosság esetéről szóló szakaszainak következő módosítását engedélyezte:

1. Ha a biztosított fél öngyilkosságot követ el, az esetben a társaság mentesül a biztosítási összeg fizetése alól s csak az öngyilkosság elkövetésének napjáig lerótt biztosítási díjakat téríti vissza.

2. A társaság kötelezettsége fennáll abban az esetben, ha kétségtelenül beigazolható, hogy az öngyilkos tettét beszámíthatóságot kizáró kóros elmezavarban, vagy győri testi fájdalmak hatása alatt követte el.

Előrelátható, hogy elsősorban a német biztosítóintézetek érdekköréhez tartozó hazai társaságok is kénytelenek lesznek az egyre sürűbben terjedő öngyilkossági epidémia leküzdése céljából, feltételeiket ilyen értelemben módosítani.

Ötödször, de nem utoljára tart közgyűlést a Saját Otthon

Amire még nem volt példa a vállalatok történetében, a Saját Otthon Építő Takarékszövetkezet nevű vállalat, amelynek különös üzletvitelét már több alkalomból szóváltattuk, ebben az esztendőben immár

ötödször hirdeti meg a hivatalos lapban évi rendes közgyűlést,

eztúttal július 9-re. Annakidején beszámoltunk arról, hogy az ugynevezett építőtakarékok egy bizonyos csoportja milyen ígéretekkel gyűjt tagokat, jegyzet üzletrészeket, rámutattunk arra is, hogy a Saját Otthon mérlegének adata szerint a befizetett üzletrészek adminisztrációs költségekre, tisztviselői fizetésekre és kezelési jutalékokra mentek el. Jellemző az is, hogy miért kell most újabb közgyűlést tartani. Miután a postások, szatócok, kofák és egyéb ügyfelek nem abonálnak a Budapesti Közlönyre, az igazgatóság pedig valószínűleg elfelejtette őket egyénekenként meghívni, a legutóbb meghirdetett közgyűlésen

mindössze 19-en voltak jelen, holott legalább husz személyhez van köve a határozatképesség,

azonkívül pedig a törvényben előírt tizenöt napi terminus helyett csak 13 nappal előbb hirdették meg a közgyűlést s így azt a budapesti törvényszék, mint cégbíró, alaki okokból hatálytalanította.

Legutóbbi cikkünknek, amely április 27-én jelent meg, van egy pozitív sikere is. Legalább is erre vall a meghívó következő mondata: „Az évi mérleg már április 28 óta a szövetkezet nagy irodájában közszem-

lére van kitéve.“ Ez a nagyirodai nagyképűség aztán igazán a teteje a dolgoknak! Kár, hogy a föntemlített kisemberek nem tudnak a mérleg óvatos számai közt olvasni és így nem tehetik fel nyíltan a kérdést, hogy mit jelent a 4767 pengő alapítási költség, micsoda költségek emésztettek fel 35.506 pengőt és három százalékos alapon (legalább is ezt hirdetik magukról a prospektusban),

miből kerestek kezelési jutalék címén 18.364 pengőt?

Mit kezeltek? Az üzletrészeket, a takarékgyűjtők, avagy a hitelezők obulusait? Mert ezek együttvéve csak 93.000 pengőre rugnak? A sok titok, misztikus rejtelem, véges emberi ésszel kiszámíthatatlan tétel között egyetlen érthető, kiabáló mondat van a meghívóban: „Határozathozatal a vezérigazgató és ügyvezető-igazgató (van der Bergh és Körmeny) részére engedélyezendő lakberek tárgyában, valamint az igazgatóság jelenléti díjainak újabb megállapítása.“ Hát igen! Ez már nyílt, egyenes, férfias beszéd! És miután szegény igazgatósági tagok ezúttal már ötödször ülnek össze, hol határozatképtelenül, hol egyéb okok miatt újabb közgyűlésre kárhóztatva, illő lenne, hogy jelenléti díjakat kapjanak.

Mind az öt ülésért külön-külön! De ha egy kis mázlijuk van, még decemberben is ezt a közgyűlést fogják hirdetni. Természetesen tiszteres jelenléti díjjal! Mert fő a hidegvér és a lélekjelenlét!

Egyenrangúak-e az igazgatósági tagok?

Fontos elvi jelentőségű határozatot hozott egy részvénytársaság ügyében a Kuria Ternovszky-tanácsa. A Budavideki Posztógyár Rt. alapszabályai úgy szövegezték, hogy a vállalat igazgatósági tagjai közül egyesek egyedül jegyezhetik a céget, mások pedig csak együttesen, még pedig olyképpen, hogy az egyik aláírónak a privilegizált igazgatósági tagok közül kell kikerülnie, vagyis olyan igazgatósági tagnak kell lennie, aki a céget amenny is egyedül jegyezheti.

Az alapszabályoknak ezt a rendelkezését a cégbiztos megtámadta, mert azt a kereskedelmi törvénnyel ellentétben állónak találta. A miniszteri biztos álláspontja szerint ugyanis az igazgatósági tagok között

egyenlőségnek kell uralkodnia s nem lehet köztük kivételeket tenni.

A részvénytársaság viszont arra az álláspontra helyezkedett, hogy a cégjegyzés módjának meghatározása, a közgyűlés szuverén joga s azzal, hogy e tekintetben az egyes igazgatósági tagoknak több joga van, mint a többieknek, semmiféle kizárás nem szenvedett sérelmet, jogos magánérdek megsértéséről pedig annál kevésbé lehet beszélni, mert az alapszabályba ez az intézkedés a vállalatban érdekelt összes személyek beleegyezésével került, a cégbiztos által védelembe vett

igazgatósági tagok pedig, ugynevezett mellőzésüket egyáltalában nem sérelmezik

Az érdekes ügyben az alsóbb bíróságok a részvénytársaságnak adtak igazat, a Kuria viszont helyt adott a cégbiztos felfolyamodásának és a részvénytársaságot

rendkívüli közgyűlés összehívására kötelezte.

A nagyfontosságú határozat szerint nincsen akadálya ugyan annak, hogy egyes, névszerint felsorolt igazgatósági tagok a céget egyedül jegyzzék, azonban az, hogy egyes igazgatósági tagokat a cégjegyzésből kizárjanak, nem lehetséges. Már pedig az az intézkedés, hogy az együttes cégjegyzésre szorított igazgatósági tagok aláírása csak akkor legyen érvényes, ha valamelyik külön cégjegyző igazgatósági tag is aláír, lényegében nem jelent egyebet, mint azt, hogy a többi igazgatósági tagok nem jegyezhetik a céget csak akkor, ha kivételes elbánásban részesülő igazgatósági tagok ahhoz hozzájárulnak. Ez pedig

nem más, mint a többi igazgatósági tagnak a cégjegyzésből való kizárása, ami a törvénnyel ellenkezik.

Ezért a Kuria úgy intézkedett, hogy a részvénytársaság 30 napon belül új közgyűlést tartson és azon az alapszabályokat megfelelő módon módosítani legyen köteles.

A POB eredményes mérleget produkált

A Pénzügyintézetek Országos Biztosító Részvénytársasága sikerült mérleggel győzi meg részvényeseit és ügyfeleit arról, hogy az elmúlt üzletévben is eredményes és célravezető munkát végzett az igazgatóság, élén a szakmában kitűnő hírnévnek örvendő Halasy Mátyás vezérigazgatóval. A hivatása magaslatán álló vezetőség természetesen fenntartotta azt a biztosítási stockot, melyet másfél évtized kitartó munkájával megszerzett és garantált magának, de ezen túlmenően is számos új ügyfelet akvizált, nem utolsósorban fényesen bevált ötletei és újításai révén, amelyek közül kiemeljük a rádióbiztosítást. Említésreméltó, hogy a mérleg, illetve az 1931. december 31-iki zárszámadások lezárása óta az intézet az életbiztosítási ág 760.878 pengőt reprezentáló díjtartalékából megvásárolta a Sas-utca 3. számú bérpalotát. Az életágazat 1442 pengő, a kárágazat 25.532 pengő tiszta nyereséget ért el.

Sikeres és okos tranzakció a Magyar Fém- és Lámpaárugyárnál. A Pénzügyvilág már megírta, hogy a Magyar Fém- és Lámpaárugyár Rt. közgyűlése elhatározta a Győrffy-Wolf Fémárugyár Rt. beolvasztását. Ezt a tranzakciót igen okosan oldották meg és sikeresen hajtották végre. A Lámpagyár tovább folytatja mindazoknak a produktumoknak a gyártását, amelyekkel eddig a Győrffy-Wolf foglalkozott s ezáltal ez a különben is igen sokoldalú s rendkívüli agilitással dolgozó üzem még változatosabb produkcióra rendezkedett be. A Győrffy-Wolf már korábban annyira le volt építve, hogy személyi terheket a Lámpagyárnak nem kellett átvállalnia, viszont a Győrffy-Wolf gépi berendezését sikerült a balkáni államokban megfelelő áron értékesíteni. Még csak a villanycentrálé értékesítése van hátra, miután a Lámpagyár saját centráléval rendelkezik. A Magyar Fém- és Lámpaárugyár ezidőszerint 650 munkást foglalkoztat és az egész világon elismert márkáinak exportja érdekében ugyszólván emberfeletti tevékenységet fejt ki. Hogy ennek nincs meg mindig a kellő sikere, annak oka főképp a kereskedelempolitikai megállapodások teljes hiánya, másrészt, hogy Indiából az elviselhetetlen japáni konkurrencia teljesen kiszorította az európai produktumokat. A Lámpagyár azonban újabban Egyiptomban és több afrikai gyarmaton hódított tért. A gyárat Sugár Samu vezérigazgató irányítja páratlan agilitással, jórészt az ő érdeme, hogy az üzem máit terjedelmese fenntartható. Rendkívüli szívóssággal dolgozik, kutatja föl az új piacokat és ha csak egy kicsit javulnak a viszonyok, bizonyára teljes mértékben érvényesítheti majd a Lámpagyár multjának nagy értékét jelentő renométját.

Az Országos Tejszövetkezeti Központ új érája máris szép eredményekről tanuskodik. Az Országos Tejszövetkezeti Központ most megtartott közgyűlésén az igazgatóság a központ nagyarányú fejlődéséről és megismosodásáról számolt be jelentésében. Az elmúlt üzletévben 35 tejszövetkezet lépett a központ kötelekébe, úgyhogy az év végén 243 szövetkezet volt összesen. A forgalom az előző üzletévhez képest négyszázalékos emelkedést mutatott és 56 millió liter tejet tett ki. A vajexport 762.000 kilogramm, ami pontosan a felét teszi ki az ország egész vajkivitelének s az előző évihez arányítva 65%-os emelkedésnek felel meg. A különböző exportált termékekből eredő bevétel 2.200.000 pengő volt. A központ összes pénzforgalma 15 és fél millió pengő, amiből a netto nyereség 41.208 pengő. A közgyűlésen az igazgatóságot a falusi tejszövetkezetek vezetőinek bevélasztásával egészítették ki. Az előző években sok kritikára alkalmas adó gazdálkodás — amint az az elért kitűnő eredményből is megállapítható — már a múlté és a negyedszázados multra visszatekintő központ Löcherer Béla vezérigazgató céltudatos és szakértő irányítása mellett a legszebb auspiciumok jegyében folytatja működését.

Az Astra Biztosító Rt. e hó 30-án tartja évi rendes közgyűlését. Az intézet kielégítő eredménnyel működött s bevételei úgy az élet, mint a kárbiztosítási ágazatban meghaladták az 1930-as üzletév eredményeit. Az olasz érdekeltséghez tartozó Astra eddigi működése sikeres reményekre enged következtetni a viszonyok jobbrafordul-tával.

Szent Lukács Gyógyfürdő
a reumás betegek évszázados gyógyhelye

Gazdasági körkép a franciák kivonulásáról az aranylegenda füstfelhői közül

Amíg egy költségvetés a feleslegektől eljut a hétmilliárdos deficitig

Párizs, 1932 június 25.

Nyolc hónapja annak, hogy e sorok írója utoljára volt Párizsban. A Champs Elysées képén kívül magával vitte, mint minden itt járt idegen, az úgynevezett francia „jemenfichizmus” emlékét, ami annyit jelent, hogy itt az emberek könnyen tulteszik magukat mindenben, a kereskedő meglehetősen udvariatlan a vevőjével és ha az megbántottan faképnél hagyja, olyankor mondja a kereskedő, hogy je m'en fiche, magyarul, hogy egye meg a fene és ez valamiképpen érthető is volt, mert az érzékeny vevő helyett hamarosan jött tiz erősebb idegzetű, úgy hogy a napvégi recepte mégis csak biztató volt. Azoknak a pestieknek, akik megszokták a kereskedő hajbókolását, olyan mértékben, amilyen itt talán még a köztársaság elnökének sem jár ki a hivatalos fogadtatásokon kívül, megüzenhetem, hogy nyugaton ebben a tekintetben sem változatlan a helyzet. A kereskedő udvarias, igyekszik kiszolgálni a vevőit, a szállodás nem káromkodik és nem mutat ajtót, ha valaki drágálni meri a szobát és mindez azért, mert Párizsba is megérkezett már az európai kolera első hulláma.

Igen szép freskót festett a változott helyzetről a Confédération générale de la production française ezévi kongresszusán egy egyetemi professzor, aki kiszámította, hogy a francia ipari termelés indexszáma 1929-től 1932-ig 154-ről 198-ra esett vissza. Az egyes ipari szakok külön-külön sem mutatnak biztatóbb képet. Ime a tábló:

	I n d e x			
	1930	1931	1932	
			febr.	márc.
Általános index	140	124	100	98
Mechanikai ipar	157	136	104	99
Fém	125	103	74	71
Textil	85	71	51	55
Bánya	123	110	98	96
Épület	137	125	115	113
Bőr	110	106	94	96
Papír	130	108	107	108
Gummi	898	897	757	692
Automobil	640	545	469	466

Közelebről megvizsgálva az egyes iparágakat, nemcsak az indexszámot tekintve, a következőket láthatjuk:

Mióta a német jóvátételekből helyreállították az északi szénbányákat, a francia termelés élénk lendületre kapott egy bizonyos ideig — nem sokáig. Egyrészt a piac összesorvadása, másrészt a külföldi termelés, különösen az angol bányászat dumpingszerű konkurrenciája folytán ma ezek a helyreállított bányák nem dolgoznak, sőt a már kifejtett szén is eladatlanul hever.

Ugyanez a helyzet a fémiparban. Franciaországban ma összesen hetven kohó dolgozik, szemben a tavalyi 137-tel, ami pedig már maga igen erős visszaesést jelentett.

A híres párizsi divatszalonok az elmúlt két szezon alatt körülbelül egymilliárd frankkal adtak el kevesebbet, mint egy évvel ezelőtt.

A vegyészeti ipar egyes ágaiban 50%-os visszaesés is tapasztalható.

A vasút bevételei 1931-ben 1444 millióval, azaz közel tíz százalékkal maradtak el az 1930. évi bevételek mögött és a folyó év eddig ismertté vált eredményei még katasztrofálisabb visszaesést mutatnak, körülbelül újabb 18%-ot.

A belföldi hajózás helyzetére elég fényt vet az a tény, hogy csak az ország északi vizein több, mint 2000 uszály vesztegel tétlenül a legnagyobb szezon idején.

Az adóbevételek, az új adótipusok állandó beiktatása ellenére is csökkenni. Az 1930—31. költségvetési évben még 45.064 millió adó folyt be az államkasszába, a rákövetkező büdzsé már csak 42 és félmilliárdot látott. A csökkenés a legérzékenyebb a közvetett adóknál (9%), ami a fogyasztás lényeges csökkentését jelenti.

A kereskedelem helyzetéről nem mindennapi ékesszólással beszélnek a Chambre de Commerce számai. Megtudjuk ezekből a számokból, hogy a kényszerregyességek és csődök soha nem látott tömegben jelentkeznek a francia kereskedelemben és itt aztán igazán nem állhatnak meg annak a magyar kereskedelmi miniszternek a szavai, aki nagy megnyugtatóul azt is kijelentette, hogy nem ellensége a kereskedelemben (ami feltűnően és ritkán szép egy kereskedelmi miniszternél), hogy: hadd

hulljon el a férgese. Itt Párizsban ugyanis nem volt olyan méretű inflációs konjunktúra, ami dzsungelt csinált volna a kereskedelemről, itt a baj szolid, komoly cégeket ért. Az év kezdete óta az egyes hónapok a következő kényszerregyességeket és csődöket produkáltak Franciaországban:

	Csőd	Kényszerregyesség	Összeg
Január	687	473	1.160 millió
Február	698	520	1.218 „
Március	779	563	1.342 „
Április	780	434	1.214 „
Május	717	365	1.082 „

Az év eddig 6013 kereskedelmi vállalat bukását eredményezte, mintegy hat és félmilliárd frankkal.

A tőzsdén alig van élet. Tavaly májusban még másfél milliárd értékű új kibocsátás adott valami üzleti életet a Bourse környékének, idén májusban ez az összeg 560 millióra esett. A tőzsdén jegyzett francia részvények átlagárfolyama 1929 óta 507-ről 220-ra esett vissza, az idegen címleteké pedig 675-ről 159-re. De a fixkamatozású francia kötvényekkel szemben sem megdönthetetlen a bizalom, amennyiben azok átlag 97,5-ről estek vissza 85,9-re. Különösen erős és újabb hanyatlás állt be május vége felé, aminek oka egyrészt a németországi események meggyorsult tempója, másrészt a francia baloldal győzelme a választásokon, amiknek hiszterikus hatásáról legutóbb próbáltunk képet festeni. Ez az egy hónap 3 pont újabb árvesztést okozott a fixkamatozású francia kötvényeknél, 30 pont veszteséget a francia részvények piacán és ugyanennyit a párizsi tőzsdén jegyzett idegen értékpapiroknál.

És talán e két közvetlenül és leplezetlenül jelentkező politikai hatáson kívül van még valami, ami elkedvetleníti, bizalmatlanná teszi a francia pénzügyi piacot és ez a kincstár pénzügyi helyzete. Az aranylegenda kezd szétfoszlani és mikor a Tardieu-kormány átadta a helyét Herriot-nak, egyszerre nyilvánvalóvá lett, hogy a költségvetés körül komoly bajok vannak. A választások küszöbén persze nem volt tanácsos erről informálni az adófizetőket. A helyzet pedig az, hogy minden technikai csöfögés ellenére, mint például az, hogy a költségvetési év dátumait kimozdították a helyéből és amíg a bevételeket mind a tizenkét hónapról szerepeltetik, addig a kiadásoknál a változásnak megfelelően csak kilenc hónapot tárnak a nyilvánosság elé, hogy kincstárjegyeket bocsátanak ki és előlegeket vesznek fel a jövő költségvetési évre, már ez az agyonzsonglórozott büdzsé is elkerülhetetlenül deficitet kell, hogy felmutasson. Hogy aztán a következő év milyen zárszámadást fog produkálni, arra a legerősebb idegzetű pénzügyi emberek sem gondolnak szívesen. Mindenestre van egynéhány tény, amit a legjobb, vagy legrosszabb akarattal sem lehet eltagadni. Elsősorban is, hogy a költségvetésbe változatlanul beállított 1.173 milliányi német reparációs fizetésből minden biztonnal egy sout sem fog látni Germain-Martin ur, ha addig ugyan ő lesz még mindig Franciaországban a pénzügyminiszter. Másodszor, hogy a múlt hónapban kibocsátott kincstárjegyek

3 milliárdjából e pillanatban már csak 125 millió van meg, szóval elég hamar sikerült elkölteni. Harmadszor, hogy az adóbevételek csökkenésére nemcsak annyiban kell számítani, hogy az országban erősen hanyatlott a gazdasági élet aktivitása, de annyiban is, hogy arra a múlt kormányzat már jelentős előlegeket vett fel. Mindezeket összevetve, a legoptimistább számítások szerint is el kell készülni arra, hogy az 1932—33. évi költségvetés körülbelül 7 milliárdnyi deficitet tüntet majd fel. Hol vannak a régi szép idők, mikor még a kedves, fehérszakállú Chéron volt a pénzügyminiszter, akire azért haragudtak és aki abba bukott bele, hogy féltékenyen ült a büdzséfeleslegeken és nem volt hajlandó leszállítani az adókat.

Szóval 7 milliárd deficit. Vannak, akik azzal vizsgáltják magukat, hogy ez így van mindenhol. Hogy Angliában 15 milliárd franknyi deficit söpörte el a kormányról a szocialistákat. Hogy az Egyesült Államok ezt az évet közel 60 milliárd frank deficittel fogják végezni, ami az egész büdzsének felét teszi ki.

Szóval hét milliárd deficit. Szóval — ezért udvariasabb ma a francia kereskedő.

Havas Albert.

A dr. Wander-féle Gyógyszer- és Tápszergyár Rt. most tartotta közgyűlését. A betérjesztett mérleg szerint a vállalat legutóbbi üzletét 33.159 pengő veszteséggel zárta le. — A vállalat a hitelezők számláján egymillió pengőt meghaladó veszteséget mutat ki, áruszámláját pedig 300.000 pengőre értékeli.

A Turul Magyar Országos Biztosító Intézet Rt. most publikálta mérlegét, amelynek adatai ékes-szóloán igazolják, hogy az egyre fejlődő és izmosodó intézet az elmúlt üzletévben is jelentős terjeszkedésről számolhat be, amely ugy az alapok, mint az elért nyereség növekedésében kifejezést nyert. A számadási év tiszta nyeresége 92.063 pengő volt (1930-ban 65.144 pengő) s ami a legszembeszökőbb, nemcsak az elemi, hanem az életágazat működése is nyereséges volt.

A Hungária Jauqard Szövőgyár Rt. az 1931-es üzletéről 104.780 pengő tiszta nyereséget mutatott ki, amellel pedig 143.580 pengő leírást eszközölt. A gyártáson elért bruttó nyereség 1.598.099 pengő, ami jó színben tünteti fel a vállalat kapacitását. A vállalat adósságait több mint 600.000 pengővel csökkentette, ugyanakkor azonban a kereskedőkkel szemben nem folytatott szűkeklü hitelpolitikát és kibővítette hitelkeretét.

A Pharmacia Gyógyszerészeti Gyár és Gyógyszerárnyakereskedés Rt., amely Strauss Jenő dr. és Strauss Imre vezérigazgatók irányítása mellett egyre szélesebb körökben hódít gyártmányaiával és az ország számottevő vegyipari vállalata, július 4-én tartja évi rendes közgyűlését. Az igazgatóság ismét nyereséges mérleget terjeszt a részvényesek elé s az üzletéről szóló beszámoló joggal hangoztatja, hogy a Pharmacia gyártmányai, amelyeknek kiválóságáról a belföldi közönség már régen meggyőződést szerzett, a világpiacon is megállják a helyüket és megkülönböztetett nevet biztosítanak a vállalat részére. A változatlan kapacitással működő vállalat hitelezőinek tételét jelentősen csökkentette, ugyanakkor azonban az áruhitelt megbízható ügyfelei részére kiterjesztette.

A Nemzeti Bank részvényeinek letétele. A Magyar Nemzeti Bank felhívja szavazatra jogosított részvényeseit, hogy amennyiben az 1933. évi közgyűlés tagjaként meg akarnak jelenni, legkésőbb folyó év július 31-ig legalább 25 darab Magyar Nemzeti Bank részvényt tegyenek le a bank budapesti főintézeténél, vagy valamely vidéki fiókinézetnél.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselői kara mély gyásszal jelenti, hogy az igazgatóság tagja

méltóságos

Fellner Henrik úr

a Magyar Országgyűlés Felsőházának tagja,
a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke

e hónap 23-án 73-ik életévében elhunyt.

Több, mint három évtized munkája és közös küzdelme forrasztotta össze társulatunkat az elhunytal. Ezen idő alatt bölcsességével, gazdasági élet problémáinak összességét áttekintő nagy tudásával, szociális gondolkodásával nagy érdemeket szerzett a társulat, a tisztviselői kar és a munkásság érdekeinek védelmében.

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Szerdai Beszélgetés

Idősb Dr. Intím István h. vezérigazgató urral

— Kedves Vezérigazgatóm, nem tudom, emlékszik-e még rá, hogy abban az időben, amikor még új volt a gazdaközönség sirási és panaszkodási offenzívája, s ennek a jelszavát az egész sajtó valóságos pergőtűzként zúdította a közvéleményre, — „A Pénzvilág“ volt az egyetlen lap, amelyik kimondta a szót: a gazdákat személy szerint megmenteni nem lehet, a birtokot igen. Sokaknak, akik nem értették, meg, mit jelent ez az éles, és heismerjük: merész disztinkció, már annakidején megmagyaráztuk, hogy gazdálkodni éppen olyan spekuláció, mint ipart üzni, vagy kereskedelmet folytatni. Soha még nem jutott eszébe senkinek hathatósan gondoskodni elpusztult iparos- és kereskedő-áldozatokról, tönkrement vállalkozókról, leállított gyári üzemek tulajdonosairól, most már vagy négy esztendeje mindig csak azt halljuk, hogy a földbirtokosokat kell megmenteni. Ezt a frázist ezerféle változatban olvastuk és hallottuk, tullicitálták egymást a sötét színek fölfestésében a politikusok, a törvényhozók és az érdeklét gazdasági férfiak. Mi folyton éreztük s ennek egyedül a sajtóban kifejezést is adtunk, hogy könnyelműen vagy szerencsétlenül wirtschaftoló gazdasági egyedeket más gazdasági ágazatok zsebére megmenteni nem lehet, mert ez a legnagyobb igazságtalanság és önkény lenne az egzisztenciák széles rétegeivel szemben.

— Megelégedéssel állapítjuk meg, hogy Korányi pénzügyminiszter, a válság miniszterei közül az első, ugyanezt a bátor szót mondta ki utolsó felsőházi beszédében, amikor teljes nyíltsággal rámutatott arra, hogy a mezőgazdaság megsegítésének programjánál nem egyes személyek megsegítéséről van szó, hanem az egész mezőgazdaságról, a földről, és a cél az, hogy a föld ne kerüljön újra. Azonban itt is csak a realitásokkal kell és lehet számolni. Nem tudjuk, érti-e a közvélemény ezt az éles és becsületes disztinkciót, amelyet csak olyan pénzügyminiszter mondhatott ki, aki nem pályázik politikai babérokra, hanem mindig tisztességesen gondolkodik és eszelepszik. Frázisnak minősítette a pénzügyminiszter azt is, mintha a mezőgazdaság katasztrofális mértékben el volna adósodva, mert hiszen ha ez így lenne, akkor többé nemesak hogy személyeket nem lehetne megmenteni, hanem a birtokot sem. Szerencsére csak legenda a katasztrofális eladósodás rémképe, különben mindenféle szanalás kísérlete hiábavaló volna, mert ahol tulzott az eladósodás, ott nincs többé új hitel.

— Korányi tiszta ítélete és meggyőződésének követése kiragyogott nevezetes felsőházi beszédnek más részeiből is. Elsősorban leszögezte, hogy a pengő tartása ma már nemzeti dogma lett és változatlan eréllyel kell visszautasítani az infláció gondolatával való minden kacérkodást. A pénz értékállandósága az az alap, amelyre a jövőben is lehet építeni. Nagy eredménynek állította be és joggal, hogy elsőjén tudunk fizetni s a jövőre nézve kifejezte azt a reménységét, hogy az adók be fognak folyni és így fennakadás nem lesz.

— A költségvetés tárgyalása során több oldalról ostromozták, és pedig joggal, az állami üzemek súlyos deficitjét, amiket az ország el nem bírhat, viszont másfelől szírhangok hallatszottak, hogy az állami üzemeket nem lehet megszüntetni, nem szabad elköttyavetyélni, mert mi lesz akkor az odainvestált horribilis összegű nemzeti vagyonnal és mi lesz az egzisztenciákkal. Korányi igen bátran szögezte le álláspontját ebben a kérdésben is, mégpedig kizárólag a praktikus lehetőségek politikája mellett. A miniszter is megállapította, hogy a deficit ezen a területen súlyos és nyomasztó, viszont egyes üzemeket, sajnos, ezidő szerint értékesíteni nem lehet, sőt az erre irányult tárgyalások már meg is hiusultak. Ezzel szemben Korányi nem hagyott kétséget aziránt, hogy hosszabb ideig a deficitet sem lehet elviselni, amiből mi arra következtetünk, hogy a miniszter az üzemekkel szemben hamarosan kénytelen lesz levonni súlyos megállapításának pénzügyi következményeit. A közüzemeknek mindenáron való védői tehát nyugodtan visszavonulhatnak oduikba, a magyar nép a közüzemekért további áldozatokat nem tud és nem hajlandó viselni.

— Mindezt szívesen aláírom, kedves Szerkesztőm, de azt hiszem, Károlyi Gyula gróf felsőházi beszéde mellett sem lehet szó nélkül elmenni. Ez is igen alkalmas és szerencsés volt abból a szempontból, hogy tartsa a lelket és megerősítse a bizalmat a válságtól rettenetesen sújtott magyar

gazdasági életben. Tudni kell ugyanis, hogy gazdasági életünknek azokon a területein, ahol még termelő munka folyik, ahol még nem szűnt meg az erőlködés értékeink megmentésére, ahol rettenetes munka folyik a mai viszonyokon való átvészelésre, — ott az eredményes munkának és erőfeszítésnek éltető eleme a bizalom, a hit azokban a férfiakban, akik az ország ügyeinek ve-

zetését vállalták. Rendkívül fontos, hogy ezeknek hinni lehessen, hogy ezek szavára építeni lehessen, hogy ne fenyegetse legalább a kormányzat részéről semmiféle meglepetés azokat, akik még állnak és alkotnak a gazdasági élet frontjain. Ezek tudni akarják, hogy a gazdasági szőlamokkal való izgatás nem hatolhat föl az intézkedő körökig és nem mérgezhetheti meg azok lelkületét.

— Károlyi felsőházi beszéde újabb biztatás és megnyugtató volt a hittel dolgozók és kockázatok részére. A miniszterelnök ezúttal is őszintén beszélt, becsületesen, meggyőződéssel, semmit sem szépítve, de viszont elutasítva azokat a sötét árnyakat, amelyeken keresztül egyesek a zavarosban akarnak halászni. A miniszterelnök biztosította az országot, hogy a külföldön megvan irántunk a bizalom és hogy a kormány mindent el fog követni hitelképességünk fenntartására. Elmondta, hogy mindenképp meg akarja őrizni az államháztartás egyensúlyát és meg akarja menteni a gazdasági élet még elevenen működő és hasznos erőtevényezőit.

— Politizálni nem szoktunk, de szerintünk minden változás csak ronthatna a helyzeten, mert növelné a bizonytalanságot és még feszültebbé tenné az atmoszférát. Károlyi és Korányi becsületessége, józan gondolkodása, mértékletessége, objektivitása, bizalomra érdemes forrása lehet a magyar kibontakozásnak, amely már soká nem várthat magára. A bizalom az az éltető levegő, amiben még egyszer talpraállhatunk és föltámadhatunk.

— A viszontlátásra!

RÁRÓ

Sok az igazgató, kevés a nyereség a Fegyver- és Gépgyárnál

Június 30-án tartja közgyűlését a Fegyver- és Gépgyár Rt. A részvényesek elé terjesztendő mérleg nem a legrózsásabb perspektívákkal kecsel, amennyiben

a kimutatott tiszta nyereség 1,068.237 pengőről 561.472 pengőre csökkent,

ugyanakkor pedig a gyártási számla is tetemes apadást mutat fel az előző év hasonló tételével szemben, amennyiben 1930-ban 2,529.916, 1931-ben pedig már csak 1,969.107 pengőt tett ki. Feltűnő, hogy a netto-nyereség az üzemi jövedelemhez arányítva is csökkent, ami abban leli magyarázatát, hogy egyrészt az aktívák magasabbra értékeltettek fel, másrészt pedig a Fegyver- és Gépgyár érdekltséget vállalt olyan vállalatnál, amelynek üzletkore

igazán nem áll a legesekélyebb nexushban sem a részvénytársaság feladatával és teendőivel.

Ez magyarázza meg egyúttal az értékpapírtárcának 132.373 pengőről 951.114 pengőre történt emelkedését is, holott a mai időkben a vállalatok szabadulni igyekeznek érdekltségeiktől, nemhogy még újabb kötelezettségeket vállaljanak magukra. A tiszti fizetések és igazgatási költségek 821.630 pengőt emésztnek fel, tehát

sokkal többet, mint az elért nyereség.

Hja, tizenhárom igazgatót és cégvezetőt még a legerősebben fundált vállalatok sem bírnak manapság már el s ez a tulszervezés érezteti is hatását az üzleteredményben.

Karlsbad, ez a híres világfürdő, szintén megérzi a gazdasági válságot, de persze nem olyan mértékben, mint más fürdő- és üdülőhelyek. Karlsbad utólérhetetlen forrásait és gyógyfürdőit nem nélkülözhetik azok, akiknek egészségi szempontból van szükségük a másutt fel nem található és nem pótolható karlsbadi kurára. Évszázadok óta ide járnak a világ minden részéből az anyagcsere-betegségekben szenvedők, a reumások, hogy gyógyulást találjanak a világ egyik legáldottabb, legpompásabban felszerelt elképzelhetetlenül magas fürdőkultúrájú gyógyhelyén. A magyarok különös előszeretettel látogatják Karlsbadot, ahol már most is igen sok magyar szót hallani, de a főszézőnban minden nehézség ellenére, bizonyára honfitársaink ezrei fogják ellepni ezt a gyönyörű, áldásos fürdőhelyet. A világ minden népe találkozót ad itt, annál meghatóbb, hogy a magyarokat saját anyanyelvükön fogadja Gitschner, a legkiválóbb fürdőigazgató, aki különös előzékenységgel és figyelemmel viseltetik a magyar fürdővendégek iránt. Ebben az óriási fürdővárosban természetesen hatalmas orvosi kar áll a betegek rendelkezésére, ezek között a magyarok kedvence, a fiatal Arany György dr., aki nemcsak fejlett, modern és sokoldalú tudással áll a betegek rendelkezésére, hanem ritka szeretetreméltósággal látja el őket minden utbaigazítással, hogy igazán jól érezzék magukat. Apja, a régi híres karlsbadi fürdőorvos, Arany Zsigmond dr. tradíciói szellemében működik a fiatal Arany György dr., akinek máris páratlan a népszerűsége. Utbaigazításokkal nem kell szolgálnunk azok részére, akik Karlsbadot felkeresik, hiszen a kitűnő Gitschner vezetése alatt álló fürdőigazgatóság mindenkinek a legszolgálatkészebb kalauza, mégis saját

tapasztalataink alapján nyugodt lélekkel és szeretettel hívjuk föl a Karlsbadba utazó magyar fürdővendégek figyelmét a Lutherstrassen levő Haus Sophie-ra, ahol teljes modernséggel felszerelt, nyugodt, finom otthont találunk, mérsékelt polgári árak mellett. A Haus Sophie tulajdonosa mindent elkövet, hogy a jó középosztályhoz tartozó vendégei kitűnően felszerelt és jól vezetett házában igazi kényelemben részesüljenek.

A Szent Lukácsfürdő Rt., amely tudvalevően a MOKTÁR érdekltségehez tartozik, 84.454 pengő tiszta nyereséggel zárta elmúlt üzletét, tehát lényegesen jobb mérleget produkált, mint az ezt megelőző esztendőben, amikor is 65—68 ezer pengő nyereséget ért csak el. Budapest—Fürdőváros népszerű eszméjének egyik leghatékonyabb propagátora a Lukácsfürdő, amelynek csodálatos határu fürdőit, gondosan kezelt szállodáját nemcsak az országból, hanem külföldről is tömegesen keresik fel a betegek és a vendégek. Ilyen körülmények között szinte magától értetődő, hogy a Lukácsfürdő a válságot meg sem érezte, amihez hozzájárult az is, hogy az igazgatóság az áraknak a viszonyokhoz arányított csökkentésével jokoza a fürdő látogatottságát.

Lift a Gellérthegyen. Budapest csodás panorámája talán legtökéletesebben a Gellérthegyről tárul a szemlélő elé. A fővárosba érkező külföldiek se mulasztják el megnézni ezt a festői látványt. Most Kovácsházy Vilmos tanácsnok érdeméből megvalósul az a praktikus terv, amelyet Budapest fürdőváros hívei már régóta propagálnak. Rövid időn belül föl-vonó-szerkezet épül, úgy hogy ezentul nem kell gyalogosan vagy költséges autóval fölmenni a hegyre.

Még ezen a héten döntenek a HÉV-tranzakcióról

A városházi politika homlokterében változatlanul továbbra is a HÉV megváltásának ügye áll. Amióta legutóbbi számunkban megírtuk, hogy fölösleges a titkolódzás, mert a tranzakció elbirja a legteljesebb nyilvánosságot, a városházán is győzött ez a felfogás, úgyhogy most már a nagyközönség is teljesen tájékozott van, a megváltás feltételeiről és azokról a módokról, amelyek teljesítésével a HÉV a főváros, illetve a Községi Takarékpénztár birtokába menne át.

A polgármester előterjesztése szerint a Községi Takarékpénztár szerezne meg a Parkváros Rt. összes részvényeit, miután a Parkváros Rt. már 70 százalékra kiegészítette a tulajdonában levő HÉV-részvényeket. A polgármesteri jelentés legérdekesebb része a Beszkárt felterjesztése, amely

megdöbbentő képet vázol a főváros villamosának anyagi helyzetéről.

A részvénytársaság a belügyminiszter által már jóváhagyott költségvetést kénytelen volt revízió alá venni, de még a revidált költségvetésben is 1.7 millió pengős költségvetési hiány mutatkozik, amit a térképes jegy bevezetésével, az átszállások korlátozásával és a jegyelőreváltás bevezetésével szándékozik az igazgatóság behozni, amellel pedig a folyó költségvetési évben

a legsürgősebb beruházások végrehajtását is kénytelen mellőzni.

A vállalat helyzetét súlyosbítja, hogy a következő két évben esedékessé válik a Ganz-tól a legutóbbi áruhitel formájában sürgős beruházások okából fölvetett 5—7 milliós váltókölcson-tartozás, amire egyáltalában nincs fedezet.

A saját nyugdíjalapjától is 30 millió pengő kölcsönt vett fel beruházási célokra a Beszkárt

s ily körülmények között nincsen abban a helyzetben, hogy a tranzakció végrehajtása esetén beálló közeli esedékességek kiegyenlítésére szükséges 2,237.016 pengőt fedezni tudja. Ezek az esedékességek — a Beszkárt jelentése szerint — annál súlyosabbak, mert

a HÉV-nek készpénzkészlete nincsen, az átvett költő években pedig súlyos üzleti hiányokra van kilátás.

A HÉV 1931-es mérlegében „tartozások” címén 9,573.489 pengőt mutatott ki. Azóta visszafizetett 30.000 font kölcsönt, beváltott egy 600.000 pengős állami gépjárári váltót, az idegen vasutak követelését 500.000 pengővel csökkentette, viszont a kötelezettségek teljesítésére a Munk és Davidsohn cégtől július 1-i lejáratával 300.000 pengő kölcsönt vett fel, pénzkészletéből 836.000 pengőt adott ki és a Nová-tól 700.000 pengőt vett igénybe, vagyis a tartozások végösszegében nem történt változás, csak a hitelezők személyében.

Ezekután a polgármester előterjesztésében — utalással a kereskedelemügyi miniszter értesítésére — közli, hogy

a HÉV-nek az állam által történő esetleges megváltása esetén a megváltási ár mindenkör évjáradék alakjában fizetendő

és pedig a minimum a tényleges építési és üzletberendezési tőke 4 százalékra lesz, amely az 1925. év után befektetett tőkéknél 5 százalékra emelkedik.

Miután pedig a társaság tényleges építési és üzletberendezési tőkéje 75 millió aranykorona, megváltás esetén tehát ezen összeg után kapna a lejáratú ideig járadékot a főváros.

A polgármester azonban elsősorban a Parkváros Rt. részvényeinek megszerzése révén a főváros birtokába kerülő ingatlanok értékelése szempontjából látja ajánlatosnak a vételt. Kétségtelen ugyanis — állapítja meg jelentésében, — hogy a telkek miként való értékelésén mulik annak a megítélése, hogy mit kap a főváros egyidejűleg az adott értékekért, illetőleg, hogy

a szóbanforgó vagyontárgyak értékének egybevetéséből milyen vételár alakul ki a HÉV-re vonatkozólag.

Eszerint a HÉV-részvényekért adott ellenérték majdnem azonos azzal az összeggel, ami a múltévi polgármesteri előterjesztésben a HÉV-ért adható vételárként kialakult. A telkek felbecsülésénél a legmesszebbmenő óvatosságot tanúsították, ha azonban számításba veszik a telkek értékesítése folytán előálló értékmelkedést, a részvényekért fizetendő ellenérték alatta marad annak az összegnek, amelyet a múlt évi tárgyalás alap-

jául szolgáló előterjesztésben a jövedelmezőségi számítások figyelembevételével,

mint a főváros szempontjából akeptábilis vételárat megjelölt a polgármester.

A polgármester előterjesztése olyan egyenes, nyílt és őszinte, a tranzakciót pedig a főváros részéről olyan férfiak bonyolítják le, mint Sipőcz Jenő, Borvendég alpolgármester és Reményi-Schneller Lajos, a Községi Takarékpénztár érdemdus vezérigazgatója, hogy a vétel realitá-

Az utépitési munkálatok rövidesen megindulnak

A felsőház egyik multheti ülésén József királyi herceg alapos és szakszerű beszédben tette szavá az utépitések fontosságát, utalva arra, hogy a kontinent átszelő, Calais-tól Konstantinápolyig húzódó országot egyik legfontosabb szakasza a bécs—budapesti utvonal, amelynek azonban tökéletes kiépítése még kívánni valót hagy maga mögött. A királyi herceg rámutatott arra is, hogy idegenforgalmi és turisztikai szempontokon kívül a munkanélküliség leküzdésére irányuló küzdelem is megerősödéshez jutna, mert az utépitésre, illetve renoválásra szánt összeg 12 millió pengőt tenne ki, ami jelentős megkönnyebbülést jelentene fogyasztóknak és termelőknak egyaránt és felfrissítené az ország gazdaságának vérkeringését. A nagyhatású beszédre válaszolva Kenéz Béla kereskedelemügyi és báró Korányi Frigyes pénzügyminiszter bejelentették, hogy a kormány a közeljövőben folytatja utépitési programjának megvalósítását és folyósítja a közmunkákra szükséges összegeket. Értesülésünk szerint rövidesen sor kerül a budapest—szegedi autót kiépítésére, amelynek egyes utszakaszaira még 1929-ben versenytárgyalást írt ki a kereskedelemügyi minisztérium. Akkor az egyes szakaszokra a legkedvezőbb ajánlatokat a Drasche, a Magyar Aszfalt, a Magyar Kerámiai Gyár, a Somoskői Bazaltbánya és az Építőipari Rt. tették, de a munkálatok kiadására a változott gazdasági viszonyok között nem került sor.

Most aztán, hír szerint, a kereskedelemügyi minisztérium fel fogja szolítani a legkedvezőbb ajánlatokat tett vállalatokat, hogy tekintettel a nyersanyagok és munkabérek három év alatt bekövetkezett árcsökkenésére, közösen vegyék reví-

zához kérdés se férhet. Egy pillanatig se kételkedhetünk abban, hogy ez az illusztris triumvirátus mást is szem előtt tartana, mint a főváros javát.

Egészen más kérdés aztán, hogy

a főváros és lakosságának mai helyzetében alkalmas és ajánlatos-e a megváltás?

Vállalhatunk-e ilyen súlyos kötelezettségeket? Mindenesetre megnyugtató az az indoklás, hogy fontos közlekedéspolitikai érdekek teszik szükségessé a tranzakciót, mert a környéknek Budapesttel egy közös közlekedési hálózatba való vonása nem várható már, az autóbussznak a vidékre való kiterjesztését ma pedig éppen a HÉV-vel kötött szerződés akadályozza meg.

Előreláthatólag még ezen a héten sikerül tető alá vinni a tranzakciót és ezzel nyugvópontra vinni ezt az immár esztendőök óta húzódó ügyet. Reméljük: a közönség legteljesebb megelégedésére, az autonómia egyöntetű hozzájárulásával.

zió alá ajánlataikat s állapotjanak meg olyan méltányos árakban, amelyek megfelelnek a jelenlegi viszonyoknak. Az építőipari vállalatok csak megértő beleegyezéssel fogadhatják ezt a proposíciót, hiszen nekik is érdekük, hogy az évek óta pangó s csak az elkerülhetetlenül szükséges reparaturákra szorító munkálat meginduljon. Ha a kérdés pénzügyi része rendbejön, rövidesen megkezdődik a szegedi autót kiépítése.

Az a monumentális utépitési terv, amelynek a szegedi autót kiépítése csak egy állomása, Magyarországot a középpontjává tenné a Nyugateurópától a Levante és Ázsia felé irányuló forgalomnak. Természetes azonban, hogy ennek előfeltétele a szolid munka és fokozott ellenőrzés, nehogy megtörténjen az, hogy az ujonnan épített utak alig néhány hónap múlva feltöredezenek, használhatatlanná válnak, amint az a bécsi és balatoni autótutak építésénél is megtörtént. Az építővállalatoknak garanciát kell nyújtaniok erre vonatkozóan és a munkát olyan szoliditással kell elvégezniök, mint akik tudatában vannak annak, hogy nem egy alkalmi jelentőségű munkaalkalomról, hanem arról van szó, hogy az ország a világforgalom gócpontjába essék és kihasználja ezt a helyzeti energiáját. Éppen ezért a kormány ellenőrző közegeinek is kötelessége, hogy a meginduló munkánál fokozott gondossággal vizsgálják felül az egyes szakaszokat s ahol a legcsekélyebb szabálytalanságot is észlelik, azt a megbízás megvonásával torolják meg. A generációkra szóló és tízezreknek kényeret nyújtó munka — a multnak tapasztalatain okulva — csak tökéletes, hibátlan alkotás lehet!

Az Urlikány Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Rt. július hó 15-én tartja negyvenedik évi rendes közgyűlését. Az impériumváltozás következtében Romániához csatolt bányák az elmúlt üzletévben is beváltak a hozzáfűzött reményeket, termékeik kelendősége megfelelő volt s a Zsil-völgyében kitört munkássztrájk se hátráltatta az eredményes üzletmenetet. 1,985.446 pengő bruttó bevétel mellett 1,228.617 pengő tiszta nyereséget mutat ki a mérleg, ami arról tanuskodik, hogy a személyi kiadásokat észszerű módon racionalizálták, amellel pedig alapos tartalékolásokat hajtottak végre a romániai bányaművek zavartalan alimentálása céljából, az értékesítőkövetési alapot pedig 180.000 pengővel növelték. Ha mindezekhez hozzávesszük, hogy a részvénytársaság — az általános depresszió ellenére — hitelezőinek tételét közel 3 millió pengővel csökkentette, képet alkothattunk a vállalat tervszerű gazdálkodásáról.

A Pénzügyi Központ Elischer Viktor elnökletével tartotta közgyűlését, megállapítva 1931 december 31-iki mérlegét, amelynek tiszta nyeresége 1,548.031.93 pengő. A pénzügyi üzletrezek után maximális 6% osztalékot, kincstári üzletrezek után 4% osztalékot állapították meg. A megüresedett igazgatóság tagsági helyekre Greiner Bélát (uj tag), dr. Koós Zoltánt (uj tag), Meskó Eleket, dr. Nyári Pált, Visnya Ernőt, Demény Károlyt, Elischer Viktort, dr. Gerlóczy Gyulát és dr. Nyulászi Jánost választották meg. Újra megalakították a választmányt, amelybe új tagokként Fischl Ignácot, Kovács Jánost, dr. Lukács Antalt, Sztamorai Jánost, dr. báró Pap Gézát, dr. Bruck Sándort, Fischer Jenőt, Freyberger Bélát, Katona Józsefet, Kleinfeld Ignácot, Pethő Bertalant, dr. Sárváry Sándort, Steiner Imrét, Szabó Jánost és Weltner Mórt választották meg. A Sükösi Takarékpénztárt, melynek működése a pénzügyi üzletelvek szempontjából súlyos kifogás alá esett, a P. K. tagjai sorából kizárta.

A Royal Exchange mérlege. A biztosítóintézetek sorában megkülönböztetett fogalmat jelent az immár 212 esztendeje fenálló londoni Royal Exchange Assurance. Az intézet jogosított alaptőkéje kétmillió font sterling, ebből a kibocsátott és befizetett alaptőke (amit az angol törvény értelmében külön fel kel tüntetni) 946.977 font. Biztosítási alapjai meghaladják a tízmillió fontot, kibocsátott jelző- és egyéb kölcsönei 11,833.000 fontot reprezentálnak, részvénytárcájában 13 és fél millió font névértékű papír van és 1931. évi tiszta nyeresége 853.309 font. Az intézet magyarországi fióktelepe, amely gróf Csekonits Endre szakavatott vezetése alatt áll, ugyancsak kedvező eredményről számolhat be, amely annál jelentőségesebb, mert a központon szemben fennálló tartozását is 682.000 pengővel csökkentette. A magyarországi fióktelep 14 vidéki városban tart fenn fiókügynökséget s így az egész ország területén erősbiti klientéláját.

A szerkesztésért és kiadásért felel:

RÓNA BÉLA

Postatakarékpénztári csekk-számla: 5172.

